

Remissvar

Datum
2026-04-27

Vårt diarienummer
KV 2026-3780

Justitiedepartementet

Utökade möjligheter för Kriminalvården att använda biometri m.m. (Ds 2025:31)

Er beteckning Ju2026/00032

Kriminalvården befinner sig i en historiskt stor expansion av myndigheten, där en ökad digitalisering är ett viktigt och nödvändigt inslag för en stärkt effektivitet och kvalitet i verksamheten. Förslagen bedöms sammantaget kunna ge Kriminalvården goda möjligheter att utveckla automatiserade arbetsrutiner baserat på biometrisk autentisering för att stärka effektivitet och kvalitet i verksamheten. Kriminalvården tillstyrker därför i huvudsak förslagen i promemorian men vill framföra följande synpunkter.

Författningsförslag (avsnitt 1)

Det är lämpligt att Kriminalvården i förordning bemyndigas att meddela verkställighetsföreskrifter om tillämpningen av lagen om användning av biometri inom delar av Kriminalvårdens verksamhet. Ett sådant bemyndigande skulle ge Kriminalvården en möjlighet att ha en likformad styrning av upptagning av biometriska uppgifter oavsett i vilket sammanhang det sker inom myndigheten.

Kriminalvården noterar att det saknas en ikraftträdandebestämmelse när det gäller förslag till lag om ändring i polislagen (1984:387). Det är utifrån Kriminalvårdens perspektiv angeläget att ändringen träder i kraft så snart som möjligt. Det beror på att avsaknaden av möjlighet för Polismyndigheten att genomföra kroppsvisitation i samband med upptagning av biometriska underlag gör att det inte är möjligt för Kriminalvården att på föreskrivet sätt förelägga dömda som verkställer sitt fängelsestraff med elektronisk övervakning att lämna biometriska uppgifter för registrering i polisens biometriregister.

Användning av biometri från andra personer (avsnitt 17)

Kriminalvården instämmer inte i utredningens förslag och bedömning att elektronisk kommunikation mellan en intagen och en annan person ska få kontrolleras med biometrisk autentisering endast om det är nödvändigt av säkerhetsskäl. I stället bör Kriminalvården ges en generell möjlighet att använda biometrisk autentisering för att kontrollera de intagnas elektroniska kommunikation. Det innebär att röstprov även bör få tas av samtliga de personer som telefontillstånd ska beviljas till.

Som beskrivs i promemorian (s. 331 f.) har Kriminalvården ett särskilt system för elektronisk kommunikation för intagna – det s.k. INTIK-systemet. När en intagen beviljas ett telefontillstånd att ringa inom INTIK-systemet så innebär detta ett löpande tillstånd att ringa till det aktuella numret och en viss person som tillståndet avser och den intagne kan själv hantera samtalen. Genom INTIK-systemet kontrolleras att den

Organisatorisk enhet	Adress	Telefon	E-post
Huvudkontoret	601 80 Norrköping	077-228 08 00	HK@kriminalvarden.se

intagne endast kan ringa till det telefonnummer som tillståndet avser. Telefonsamtal inom INTIK-systemet får förenas med villkor om avlyssning.

Utredningen har utgått från att den kontroll som i dag sker genom INTIK-systemet är tillräcklig avseende samtal som saknar villkor om avlyssning. Det förekommer dock ständiga manipulations- och påverkansförsök även avseende sådana samtal (se avsnitt 17.2.4). Utöver det har INTIK-systemet tekniska begränsningar som försvårar kontrollen t.ex. kan inte IP-telefoni kontrolleras. De brister som finns inom det nuvarande systemet medför risk för att intagna kan fortsätta begå brottsliga handlingar. Den kontroll som kan ske genom det nuvarande INTIK-systemet är således inte tillfredsställande. Kontrollen skulle dock kunna förbättras avsevärt om Kriminalvården genom biometrisk autentisering kunde säkerställa att både uppringare och mottagare av samtalet är rätt personer.

Kriminalvården har i många andra situationer rätt att kräva att andra personer än intagna underkastar sig integritetskränkande åtgärder som kan anses vara betydligt mer integritetskränkande än att behöva lämna röstprov som kan används vid biometrisk autentisering. Det kan röra t.ex. kroppsvisitation eller ytlig kroppsbesiktning vid besök på häkten och anstalter. Enligt Kriminalvårdens uppfattning säkerställs dessutom ett integritetsskydd för de enskilda genom att Kriminalvården endast får behandla biometriska uppgifter om det är absolut nödvändigt för ändamålen med behandlingen.

Längsta tid för behandling (avsnitt 20)

Kriminalvården instämmer inte i förslaget om en särreglering för hur länge röstprov från närstående till intagna ska få behandlas. I stället bör röstproven få sparas under samma tid som övriga personuppgifter får sparas för närstående. Det innebär att den föreslagna 3 kap. 15 § lagen (2018:1699) om kriminalvårdens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område stryks.

För biometriska underlag från häktade eller anhållna personer kommer längsta tid för behandling att uppgå till fem år. När det gäller biometriska underlag och biometriska uppgifter från anhörig som har elektronisk kommunikation med en person som är anhållen eller häktad gör utredningen bedömningen att olika längsta tider för behandling av det biometriska underlaget (röstprovet) och de biometriska uppgifter som tagits fram ur underlaget bör gälla. När det gäller behandling av röstprov anser utredningen att längsta tid för behandling inte bör uppgå till mer än två år.

Förslaget är således i denna del ett avsteg från huvudregeln att personuppgifter från annan person än en klient inte ska få behandlas längre än uppgifterna om klienten i fråga (5 kap. 7 § lagen om kriminalvårdens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område). Enligt Kriminalvården är avvägningen av tiden för när behandling av denna typ av uppgifterna senast ska upphöra väl avvägd i den nya regleringen som infördes den 1 april 2026. Behandlingen av personuppgifterna ska även upphöra tidigare om behandlingen inte är nödvändig (prop. 2025/26:48 s. 93).

Remissvar

För att göra avsteg från denna reglering och särbehandla vissa typer av personuppgifter krävs mycket goda skäl. Kriminalvården anser inte att de skäl som utredningen lagt fram är tillräckliga för ett sådant avsteg. Den kortare behandlingstid som utredningen föreslår innebär även att vissa klienter inte kommer att hinna påbörja sin verkställighet i anstalt innan röstproverna inte längre får behandlas. I stället blir den närstående tvungen att lämna röstprov på nytt. Det är administrativt betungande för Kriminalvården i ett redan pressat läge och även betungande för den enskilde.

Ikraftträdande och konsekvenser (avsnitt 22 och 24)

Kriminalvården anser att det är angeläget att förslagen träder i kraft den 1 januari 2027 för att myndigheten ska kunna realisera effekterna av biometrisk autentisering till dess de behöver finnas tillgängliga i verksamheten.

Kriminalvården vill understryka att de ekonomiska konsekvenserna är svårbedömda. Kostnadsbedömning är preliminär och kommer att preciseras i takt med genomförda piloter och upphandlingar. Kriminalvården bedömer i dagsläget att kostnaderna för att införa biometri kommer att uppgå till omkring 190 till 260 miljoner kronor under perioden 2027 till 2029. Kostnaderna bedöms för närvarande kunna finansieras inom befintlig ram, i enlighet med vad myndigheten redovisat i budgetunderlag 2027. Osäkerheten är dock fortsatt stor och nya bedömningar kommer att göras i kommande års budgetunderlag. Detta i takt med att myndigheten genomför aktiviteter i implementeringsarbetet.

Införandet bedöms bidra till ökad säkerhet, mer tillförlitliga och effektiva identitetskontroller samt ett minskat behov av manuella arbetsmoment. Sammantaget bedöms detta på sikt leda till ökad effektivitet i verksamheten och därigenom bidra till att dämpa en ökning av vårddygnskostnaden i främst anstalt och häkte.

Författningskommentar (avsnitt 25)

Kriminalvården vill även uppmärksamma att det i författningskommentaren till 3 § lagen om användning av biometri inom delar av Kriminalvårdens verksamhet anges att det endast är ansiktsbilder som får användas för biometrisk autentisering och att det med stöd av bestämmelsen inte är möjligt att utföra biometrisk autentisering med t.ex. irisigenkänning. Det innebär enligt Kriminalvården en begränsning i förhållande till lagtexten gällande vilka tekniker för biometrisk autentisering som i framtiden kan användas. I tidigare förarbeten till liknande bestämmelser finns inte samma begränsning i författningskommentaren (jfr t.ex. prop. 2025/26:48 s. 95 och 96 samt prop. 2024/25:37 s. 180 och 181).

Även om det i dagsläget i första hand är biometrisk autentisering genom ansiktsigenkänning som är aktuellt går den tekniska utvecklingen snabbt framåt. Det vore därför värdefullt för Kriminalvården att vid utvecklingen av biometrisk autentisering kunna använda den mest effektiva lösningen som kräver fotografi, t.ex. irisigenkänning. Författningskommentaren till nu aktuella bestämmelsen bör därför utformas på motsvarande sätt som i propositionen En modernare lagstiftning för

Organisatorisk enhet	Adress	Telefon	E-post
Huvudkontoret	601 80 Norrköping	077-228 08 00	HK@kriminalvarden.se

Remissvar

Kriminalvårdens personuppgiftsbehandling (prop. 2025/26:48) där inga sådana begränsningar framgår.

Det är i vart fall inte lämpligt att begreppet fotografi ges olika innebörd i olika delar av Kriminalvårdens verksamhet (se 2 kap. 7 § lagen, 2025:1053, om verkställighet av fängelsestraff med elektronisk övervakning och 8 kap. 1 och 7 a §§ fängelselagen, 2010:610, och den i utredningen föreslagna 4 kap. § häkteslagen, 2010:611).

Motsvarande gäller även inom andra delar av rättsväsendet (se t.ex. 28 kap. 14 § rättegångsbalken).

Detta yttrande har beslutats av vikarierande generaldirektören Peter Yngve efter föredragning av verksjuristen Kajsa Kellerborg. Kanslidirektören Hanna Jarl och rättschefen Anneli Skoglund har varit med vid den slutliga handläggningen av ärendet.

Peter Yngve